

**עין משפט**
**נר מצוה**

**ג** א מיי פֿיר מהל' מעה"ק הלכה ו' עינין רש"י:
**ד** ב ג ד מיי פֿיג מהל' גירושין הל"א סמ"ג עשין ג טו"ע
ה"ע סי' קלג סעיף ז:

**מוסף רש"י**

יהא נדר. כלומר יאלת ידי נדך ואם לא נדבה יהא. ויבא אחרת לנדרו ונדבה מי שרי לשנויי בה. והמביט אל זמנ שלמים קרינט מהלכ ויזהה לשם שלמים (מנחות ב. ב.) אלא הוית גבן בתחומא. לא הית קרוב אלנו שמוכל ללא. לטנא אחריתא בתחומא בית המדרש. רלאון שמעמי (ביק ב.). ובתשרי"ס צ"ב נה. פי' בתחומא. בני מדרשות שלכן סוף התחום היי כמי יחויבל לנא שם בשעת מן העיירות תשפתי: לשם יבוא. ולי' לאפקין עני קרע. גבון לשם זמנ אחר וזה ודבה. לאפקין עני צעלים. והא לפינין להי מקראי לשם חטא. לשם חטאו שהוא כנפולו עליו (דקטון חוה) סופרים. נתיבין לעיתא למד. למכז גיטין (גיטין ד. ד.):

**לעזי רש"י**

קרבנוי"ש חתוכות בשר צליות על פסחים

**שנינו נוסחאות**

**א** דאמרבון (ביב"ר) ב גי"א במקום (ביב"ר) ג בכתב"י דלא. וז"ל ככשרי: ד גי"א אבשר (ח"ט) ה הדיב ששנינו ממתני' דסתמא כשר דתיקשי ליה לרובא כליל (ב. ב. ב. וצ"ל לאפקין ו) פי"א שאמר ויהי הנהלת ויכרי"ו גרים לשם שם הקב"ה. והשאר נמחק: ו) אלא סתם שרית (ביב"ר) ח) ל"א לגרש למי ששמו (גליות). גי"א מגרש ששמו ורשם אשתו כן. ומיות שזין בו נמחק (ש"ח) ט) ל"א בשדה (יבב"ר) י) כשתי רבתי' פי' תמי"מ מעתיק לגבי התיב' אלא יכולה להיות תחתיה ותשבוטו כשפחה דעלמא. וכן כנכריי קיי"א כתב דט"ס נפל גנוס' התיב' וז"ל אלא תשבוטני. ויהי כשנקין התיב' כלן. אלז הכינא תתקין לגבי התיב' ל' התיב' כמו שאול לפנינו. ועי' תשרי הגרע"א שדרי"ס בכתב"ס דף צ"א: יא) גי"א דהנה (גליות). גי"א דגט סתמא (ח"ט) יב) גי"א דאין צריך לזכות לעולם לשם פסח (כ"ה) בקטש והתבטחוהו: דף נט:) מביצי לן אי צעזודה אחת מנן או בשתי עצודות ועבודה אחת היינו כדפירש הקונטרס ויש ליישב דאפילו אס תימני' לומר לשם פסח וסתמא פסול [אפ"ה] אין צריך לדנר כל שעה אלא צעזחילת שמיטה יאמר שעושה כל השמיטה לשם שמיטה פסח:

**שיטה מקובצת**

**אלא** הלא ביצר לשמן בו. ואית' והמקשה מהי פיר' וכו' ומהל' על דעתך לנעול עינך ויחלש לשם פסח. וימי' דלתי' דכלל עבודה ועבודה י' לו לשם לשם פסח. והסתא לפי זה היו פי' דמתני' דלשמו וטלן לשם כמי עצודות כמו בשמיטה וקבלה ששטת לשם פסח וקבל לשם שלמים. ולא הירא דע"כ דלשמו וטלן לשמו דמתני' ר"ל הכל לשם פסח. דלמה ל' כולי האי בתנא סני. אלא ע"כ או או קאמר. ואי"כ סיפא לשמו וטלן ופסח קאמר. ואי"כ דלמה לשמו ר"ל צעזודה אחת ששטת לשם פסח ולשם שלמים. ואי"כ סדרא קריא' ליתכסי. וי"ל דמשמיטה פריך דמשמע ליה לשמו וטלן לשמו בשמיטה ששטת סימן רלאון לשם פסח ופני לשם שלמים.

אלמא סתמא כלתמי דמי דאי ככלל לשמו דמי דאין צ"ל לעמוד ולומר לשם פסח מי"מ בכל סימן וסימן היה לו להוכיח לשם פסח (חוש' טוה)

בשבת חייב עליו בכל שהוא ופרסיון למה לי למחגי המצניע ליתמי המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב עליו. אמר אבוי הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו ורשע על מה הצניעו. והשתא קא פוקי' סתמא. מהו דתימא בטולי בטלה מחשבתו קמ"ל כל הצושה ע"ד הראשונה. איי' ההם בשבח מחשבתו הראשונה עסקינן ופשיטא דקאמר לא נתכוונוי' על דעת הראשונה שהרי שבת דעתו הראשונה. אעפ"י הכריעו כחכמים את דעתו דעל דעת הראשונה קא פוקי' (ואז ועי' הל' יוס' ט"ס מ"רא"ל)

## ב:

**ואם לאו** יהא נדבה. אע"ג דצפ"ק דר"ה (דף יא.) דריש ליה לענין כל תאחר דלא שייד לאחר שמיטה הכא דריש מפשטיה דקרא דמשמע דקרי ליה לנדר נדבה: **ובחים** בסתם לשמן הן עומדין. ואינו פסול עד שיכיון שלא לשמן [ואי"ת צפ"ק דחולין (דף יב:) צעי

ר"י אי קטן י' שו ממחצה וכו' ופי'

בקונטרס כגון בשמיטת קדשים דיליף ברש"ס ובחים דבעי לשמה ושחט קטן עולה לשמה מי הוי כוונה או לא הא משמע הכא דמסתמא נמי כשר ואינו פסול עד שיכיון שלא לשמןן וי"ל דסתמא דקטן גרע דאין לו דעת להכין שהן קדשים וסבור שהן חולין והוא ליה מתעסק ופסול כדאמר בפרק בית שמאי (לקמן דף מו:) לשם חולין כשירין א משום חולין פסולה והאי קטן אפילו אומר יודע אני שהן קדשים ולשמן אני מתכוין מביעלא לן אי כוונתו כוונה או דילמא לא מהני אס אין מעשיו מוכיחין: **סתם** אשה לאו גירושין עומדת. ואפי' וינתה מחת צעלה מכל מקום לאו להתגרש בגט זה עומדת וגם אס לא יראה הצעל לא יגרשה \* אלא שלא תשמשנו וומתוך הא מילתא מיתרנא מה <sup>ו</sup> שמקשים בסקר פרק שני דגיטין (דף כג.) דאמר עובד כוכבים אדעתא דנפשיה עזיז ואינו כשר לכתוב את הגט ובפ' שני דעבודה זרה (דף כו:)

אמר' ימול ארמאי ואל ימול כותי משום דכותי מתכוין לשם הר גריזים [והתם נמי] צענין לשמה כדדרשינן (ספ דס כו.) מלה' המול (ימול) ואפי' הכי מכשרינן ארמתי' דיש לחלק בין גט למילה כמו שמתלן כין צנחים לגט לא <sup>א</sup> סתמא פסול משום דסתם אשה לאו לגירושין קיימא ולכן נמי [צעזוד כוכבים] פסול אע"ג דעזיז סתם כאל מילה סתמא לשמה קיימא כמו ובחים הילכך עובד כוכבים כשר אע"ג דעזיז סתם: **הא** לשם פסח וסתמא כשר. פי' בקונטרס דסוק שמיטה סתמא אישתיחוי ותימה כיון דאמר בתחילת שמיטה לשם פסח וכי כל שעה י' שו לדנר עד שיגמר שמיטתו ונראה לפרש דבשמי עצודות איידי כגון דשמיט לשם פסח וקיעל סתם ומינה בפרק תמיד נשחט (פסחים דף נט:) מביצי לן אי צעזודה אחת מנן או בשתי עצודות ועבודה אחת היינו כדפירש הקונטרס ויש ליישב דאפילו אס תימני' לומר לשם פסח וסתמא פסול [אפ"ה] אין צריך לדנר כל שעה אלא צעזחילת שמיטה יאמר שעושה כל השמיטה לשם שמיטה פסח:

**אתנו** בית דין דא' אימא לשמה דילמא אתי למימר שלא לשמה. בשמעתי' קמיימתי' דגיטין (דף טא.) דמפרש דלכן לא תיקנו לומר צפני נכתב לשמה למ"ד לפי שאין בקיאין לשמה משום דאי מפשת להו לדיבורא אחי למיגוייה לא הוי מני למימר דילמא אחי למימר שלא לשמה דמי הוא שוטה כל כך שנותן גט לאשה זו שנכתב לשמה והוא אומר שלשם אחרת נכתב אבל אדם השוחט קרבן פעמים שטועה וסבור שהוא קרבן אחר וכן המקביל ומוליך וחורק: **קיימי** בית דין ובתני בו. <sup>ט</sup> י' מימה למה לו להאריך כל זה הא צהדי' אחר סתמא כשר ונראה לפרש דמי שלא היה בלבו היינו שלא אחר צהדי' לשם אחד מכל אלו אבל חישב בלבו למה שדיוט להיות הא סתמא פסול <sup>ו</sup> להכי [דיקין] מנשא' בית דין וכי מתנו בית דין דלא לימא צהדי' ומהחשבה סגי ושמא אחי לדי פסול שלא יחשב כלל וישחוט סתמא ויפסל: **בסופרים העשוין להחלמדר עסקינן**. ואפילו למאן דאמר בפרק קמא דעירובין (דף יג.) גבי מגילת סוטה דמוחקין ארזת מן התורה אף על גב דנענין לשמה ואף על גב

## כל הזבחים פרק ראשון זבחים

**נדר** הוא. דהא כאשר נדרת כתיב ויש חילוק בין נדר לנדבה <sup>ו</sup> נדר דאמר הרי עלי ונדבה הרי זו: **אס כמה שנדרת עשית. שעבד** עצודומיה לשמה: **יהא נדר**. ויעלה זה לנדרך: **ואס לאו יהא נדבה**. כאילו התנדבת לזה ונדבה מי שרי לשנויי צה. וכיון דרסתמא קרייה נדבה מי שרי לשנויי צה הא אמרינן צפ' שני (לקמן ד' כט:) אסור לחשב צקדשים ויליף מקרא דלא יחשב והכי מידרש קרא אס מולא שפתיך תשמור ועשית או יהיה נדר אשר ה' נדרת ואס לאו נדבה. (מפי השמועה במנחות עד כאן:) **לא הויס גבן צאורסא כסחומא**. כלומר חבל על שלא היית אמש צבצת אכלנו בתוך התחום שמוכל לצא לבית המדרש ולשמוע: **זי חרמך**. שס מקום: **ושני להו**. ופירקין: **שלא לשמן**. משמע דעקר שמייה צהדי': **שלא לשם אשה**. האשה הזאת שנכתב לשם אחרת ששמה כשס זו פסול דכתיב וכתב לה <sup>ז</sup> לשמה: **וססתא נמי פסול** כגון אס כתבו הסופר [סתם] לשם לאה שיהא מזומן לכשיצא אדם אכלו ששמו ושס אשתו (שיון) כן ויתננו לו ולקמן מפרש מנלן ממתי' דסתם פסול: **ושני**. ותריך רבא גופיה דרמיניהו אהדדי: **כספתן לשמן עומדין**. הילכך כל כמה דלא עקר שמייהו צהדי' הוו לשמן: **מנלן**. ממתי' היכי <sup>ח</sup> שמע ליה רבא דתיקשה ליה: **שנוצחו שלא לשמן**. משמע דעקר שמן מהן: **שלא נוצחו לשמן**. משמע שלא הוכיר שמן עלייהו דהיינו: **סתמא: שנכתב שלא לשם אשה זו**. משמע שנכתב לשם אחרת בפירוש: **כיצד לשמן כו'**. מתני' היא: **לשם פסח ולשם שלמים**. כך חישב עליו: **הא לשם פסח וסתמא**. שלא חישב אחריו לשם שלמים כשר ואע"ג דסוק שמיטה סתמא אישתיחוי: **אלמא סתמן כלשמן דמי**. דאי כשלל לשמן דמי הוי' ליה כאילו אמר לשם פסח ולשם שלמים: **על דעת [ראשונה**. צבלן היכא דשמיטה כוליה סתמא אימא לך דפסול: **הא ססתא [ולשם פסח**. מחילה שמיטה סתם וסופה לשם פסח כשר ולא מייפסיל משום מחילתה אלמא סתמא כלשמן: **אי"ג איידי כו'**. כלומר לעולם לא מידוק מנייה הא סתמא ולשם פסח כשר בלעולם אימא לך פסול דסתמא כשלל לשמו והאי דקתני לשם שלמים איידי דפריש בלשמן ולא לשמן לשם שלמים דהתם דיוקא הוא דאילו סתמא

הוי כשר דעל דעת ראשונה הוא עושה פריש נמי תנא דמתני' בשלא לשמו ולשמו לשם שלמים ולשם פסח ולאז דווקא דה"ה לסתמא ולשם פסח דמייפסל בתחילת שמיטה: **לשם ששם דכריס**. משנה בפרק צ"ב ומקראי יליף להו: **לשם זבח**. לשם מה שהוקדש <sup>א</sup> לשם זבח. שיתכפר צו צעליו ולא שיתכפר צו אחר: **לשם שס**. <sup>ב</sup> (לנחת רוח) להקצי"ה שאמר א ועשה רזונו: **לשם איש**. להקטירם ולא לעשותם צלי על המוצח. קרבנוי"ש בלע"ז: **לשם ריח**. לאפקיין איברים שנללן. והעלן דשזב אין צהן ריח והכי מפרש להו התם: **לשם ניותות**. לשם הנחת רוח להקצי"ה שאמר רזונו: **שלא היה בלבו**. לשמו אלא סתם <sup>ג</sup> ולא הוכיר אחד מאלה: **ססתאי ציט דין הוא**. שישחטו סתם ולא יזכירו לשמותן לשמו כדמפרש שמייהו אפילו אמתו צ"ד דלא לימא לשמן כו': **וגבי גט וסתמא פסול מנא ליה**. כלומר הכי שמע ליה רבא ממתי' דגיטין דפסול דתיקשה ליה ורמיניהו אהדדי: **מקרינ**. את התלמידין שמלמדין אותן לכתוב טופסי גיטין: **דלא איכסוב לשם כריתות כלל**. אבל היכא דאיכתב לשם כריתות שיהא מזומן לו לכשידמין לו מגרש <sup>ח</sup> ששמו ושס אשתו שזין צו כשר:

#### מסורת הש"ס

(א) ב"ק כ. ב"ב נא. ג) גיטין כה. ג) לקמן יג. פסחים טז. ד) מנחות טו. ט) [גיטין סו. נדרים מת. חולין לג:] ב"ב קלח. ו) לקמן מו: ז) גיטין דף כד. ח) [שם יט.] ט) ע"י ירוש' גיטין פ"ג ה"א. י) קנים פ"א מ"א, ט) גיטין כ. ט) ע"י תוס' מנחות מב. ד"ה ואל. ט) ע"י צ"ק, ט) ע"י רש"ק.

**הגהות הב"ח**

(א) גמ' אלא מהא כילד לשמן. כ"ל וכתב דמתן נמחק: (ג) שם לשם השם: (ג) שם ושמע קול סופרים מקריין א"ס פלוגי מגרש את פלוגי: (ד) רש"י ד"ה לשם השם לבחת רוח להקצי"ה שאמר ונעשה ציצוני. ג"כ לא הייט גיטוס וכן מוציא לקמן דף מו ע"כ ור"ל שהוא שוחט לשם הקצי"ה וממילא הוא נחת רוח כ"י מה שא"כ לשם גיטוס שצריך לשחוט עבור נחת רוח וק"ל:

**גליון הש"ס**

גמ' כל העושה על הק"ת ראשונה. לקמן מה ע"כ שבת דף לא ע"א: תוס' ד"ה סתם וכו' אלא שלא תשמיטני עיין במשנת ה"ר' אלשקר סימן פח:

**ליקוטים**

בתחומא. פי' בבית המדרש שהוא תחומה של תורה. (ערוך ערך תחם) אלא סתמא בלשמן כו'. לכאורה צריך נגד נגד נגד דיתפרק אחר דכבר החליטו התוס' וז"ל בכמה מקומות דכל מחשבתו פיגול צריך להיות דוקא בדיבור ובאם חישב ולא הוציא מפי' אינה פסולת. א"כ מבי"ש כששחט בסתמא דלא יוין. וכאן מסתפק הש"ס בסתמא אי יפסול או לא וצ"ב. ואפשר לומר הא דמסקפא להחיות היינו לפי מה דמסקנין דסתמא לשמן. אבל אי אמרינן דסתמא כשלא לשמן ודאי אין פסול מחשבת פיגול בלתי דבור, דלא גרע מלשמן. ויותר נראה לי דסתמא גרע דהוי כמו משום חולין כיון דלא כיוון במחשבתו ליש קדשים, אבל אם כיוון במחשבתו שלא לשמן כיוון דעבי"י יש לו מחשבת לשם קדשים [הרי זה כשר]. ועיין תוס' ד"ה ובחים בסתם. והדבר צריך עוד תלמוד (פלה סקן): **ובחים** בפתח לשמן **עומדים** וכו'. נראה לי דאפילו למ"ד מצוות צריכות כוונה הני מילי בדבר שכל המין ראוי למצוות כגון מצה ושופר ולולב דאין תחומית מצו זו ושופר ולולב אלו מיוחדין למצוות דאפשר למצוה זו לקיים ע"י דברים אחרים של מין כמו באלו ואין אלו סתמן עומדים למצוות, ודמי לסתמא דגט דאמר רפ"ק דרובחים גבי הזבחים כל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרין ולא עלו לבעלים לשם חובה ואם שחטן סתמא עלו דסתמן לשמן קיימי אלא בגט הנכתב שלא לשם אשה פסול ואפי' סתמא נמי פסול משום דסתם אשה לאו לגירושין קיימא ופי' התוס' דאפי' וינתה מ"מ לאו להתגרש בגט זו עומדת דהא אפשר להתגרש בגט אחר כמו בזה, אבל דבור פרטי המיוחד ועומד למצוותו ואי"א לקיימו אלא בגופו ואפי' מבינו א"א אלא בו בעצמו כגון אכילת קדשים וספת דמצוות אכילתן מיוחד בגופן ואי" לקיים מצוותן אלא בגופן דמי לשחיטת קדשים דסתמן לשמן עומדין הואיל ומצותן מיוחד בגופן, וגם במילה למ"ד דבי' מילה לשמה אפי"ה בבכרי כשרה משום דעבד סתמא וסתמא לשמה קאי כמ"ש התוס' רפ"ק דובחים, וצ"ל דה"ט משום דמצות אבות הן מיוחדות לגופו

ממילא סתמא לשמו קאי, אי"ג משום דכל הני אי עשאן שלא לשמן ביטל מצוותו לגמרי כגון מילה אם נעשה שלא כהכשרה שוב אי אפשר בחזרה לעשות כמצוהה, אפי"ג דאפשר בהטפת דם בריית אין זה עיקר מצות מילה אלא במקום דלא אפשר כגון גר שנתגרש כשהוא מהול או קטן הנולד מהול, אבל עיקר מצות מילה אולה לה. וכן קריש' אי עשאן שלא במצוותו בטל מצות קרבן זה, מש"ה סתמא לשמו קאי. משא"כ בשאר מצוות כמנה שופר ולולב אם עשאן שלא במצוותו יש להם תקנה לחזור לעשות במצוותן, אין סתמן עומדות לשמן (טוי' פנ' ר"ה טז.). כל העושה **על דעת ראשונה הוא עושה**. ואפי"ג דכתיב קאמר לא נתכוונוי' לרעת ראשונה אלא סתמא שחתי', אפי"ה אמרינן על דעת ראשונה שחט ולא מסכינן אדיבוריהו. ותנן בשבת (צא ע"א) המצניע לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו

בשבת חייב עליו בכל שהוא ופרסיון למה לי למחגי המצניע ליתמי המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב עליו. אמר אבוי הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו ורשע על מה הצניעו. והשתא קא פוקי' סתמא. מהו דתימא בטולי בטלה מחשבתו קמ"ל כל הצושה ע"ד הראשונה. איי' ההם בשבח מחשבתו הראשונה עסקינן ופשיטא דקאמר לא נתכוונוי' על דעת הראשונה שהרי שבת דעתו הראשונה. אעפ"י הכריעו כחכמים את דעתו דעל דעת הראשונה קא פוקי' (ואז ועי' הל' יוס' ט"ס מ"רא"ל)